

וע' דגול מרבבה (שמ,ג) שתמה על פסק הרמ"א באוכל עוגה עם אותיות, שאין זו מחיקה כדרכה. ובשו"ת אור לציון (ח"א כה) תמה הלא כך דרך אכילתו. ונראה שנחלקו בשאלה האמורה. ויש לחלק בין זה למוציא אכלין בפיו שמבואר במשנה (בכריתות ג:). שהוא כדרך. וכן הוולך ד' אמות ברשות הרבים ורוק מכונס בפיו (לר' יהודה בעירובין צט, וע"ש בר"ן). וצריך ברור יסודי בכל זה.

כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דאורייתא כי לא מיכוין גזר רבי שמעון מדרבנן — כבר הקשו הראשונים, הלא כיבוי הנר ברוב המקרים אינו מדאורייתא גם כשמתכוין — לדעת רבי שמעון הפוטר במלאכה שאינה צריכה לגופה.

וכתבו התוס' שהכוונה כאן באותם אופנים שאסור מהתורה שהיא צריכה לגופה, כגון בפתיחה וצריך להבהבה. ('ואע"פ שזה התירוץ דחוק הוא — הא בלאו הכי פריך ליה שפיר'. תוס'). ויש מפרשים, היות והכיבוי באופנים מסוימים יש בו חיוב דאורייתא, גזר רבי שמעון שלא במתכוין ואפילו במקום שאינו בא לידי חיוב דאורייתא, מה שאין כן בגרירת כסא וספסל שצורה זו אין בה חיוב דאורייתא כלל. (עפ"י רמב"ן ורשב"א).

אפשר כוונתם כדוגמת החילוק שכתב הר"ן (פרק 'חבית'. וע' מגן אברהם שו"ס ק"ז), שלכך אין אומרים לנכרי לכבות, הגם שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה והרי זה שבות דשבות — משום שאם היה צריך לגופו היה חייב מן התורה ואין הכל בקיאים בו, לכן אסרו בוה על ידי נכרי. ובארו אחרונים, לפי שאין כאן הפרש בצורת המלאכה עצמה אלא במחשבת האדם, לכך החמירו בוה. ויש להעיר שמצינו לפעמים שהגמרא נוקטת שלא לחלק בכך — ע' לעיל מב רע"א ובחדושי רעק"א).

וב'פני יהושע' רצה לחדש ולומר שמלאכה שאינה צריכה לגופה, גם לדעת רבי שמעון שפוטר, היינו מחיוב סקילה וחטאת, אבל איסור דאורייתא יש גם לשיטתו. אלא שכבר חזר בו מחידוש זה, מפני כמה סוגיות המוכיחות שאינה אסורה אלא מדרבנן. אכן בשפת אמת (להלן צד:). תמך בחידוש הפנ"י [ויש להעיר מדברי עצמו להלן קיז שנראה שנקט כהנחה פשוטה שמלשצ"ג אינה אלא מדרבנן]. וע"ע בהרחבה בספר מאור ישראל (קז:). הוכחות מסוגיות הש"ס ומהראשונים שמלשצ"ג אינה אסורה אלא מדרבנן.

'הואיל ואדם קובע לו מקום' — וכן מובא להלן (קכד.), שדבר שאדם מייחד לו מקום, הרי הוא מוקצה מחמת חסרון כיס, ואף לרבי שמעון.

וענין יחוד מקום אינו גורם האיסור מצד עצמו אלא מהוה סימן לכך שאדם מקפיד על שמירתו, ולכן דברים שידוע שאדם מקפיד עליהם, גם אם אינו קובע להם מקום, הרי הם מוקצים מחמת חסרון כיס. והוא הדין להפך, ישנם דברים שאדם קובע להם מקום אך אינו מקפיד על שמירתם — אינם מוקצים מחמת חסרון כיס. (אגרות משה או"ח ח"ה כב, יב)

דף מז

'הנה לנר שמן ופתיחה הואיל דנעשה בסיס לדבר האסור' — אבל משום שהוקצו למצוה — אין לאסור, שהרי בטלטול הנר למקום אחר אין הפקעה למצוה. (תוס' לעיל מב: ד"ה ואין. ואולם השמן המטפף, כל עוד הנר דולק הריהו מוקצה מחמת מצוה — כן מבואר בדבריהם שם. ויש להעיר לדברי הריטב"א כאן שכתב ששמן המטפף אין בנטילתו משום ביוזי מצוה, שהרי כבר אינו ראוי לנר. וצ"ל לשיטתו שאעפ"כ

אסור השמן הנוסף לרבי שמעון בעוד הנר דולק, לפי שהדחהו בידים ואינו מצפה לשמן אלא לאחר שיכבה הנר, ע' במובא לעיל מד).

— מגורה חשמלית או פנס חשמלי שדולק, או שהיה דלוק בין השמשות ואחר כך כבה — מעיקר הדין אינו 'מוקצה', ומכל מקום אין להתירו בטלטול הואיל ודומה לנר של אש, ואנשים אינם מבחינים לחלק ביניהם. (עפ"י אגרות משה או"ח ח"ה כב, לו).
והגרש"ז אויערבך זצ"ל צידד (בספרו 'מנחת שלמה' יד, א), שאפשר לטלטל מגורות חשמל או פנס חשמלי שהיו דלוקות מבעוד יום, (לפי שאין בהם חשש כיבוי בטלטולם כשלהבת, וגם אין להם קביעת מקום וגם חוטי הלהט קבועים ואינם משתנים מרגע לרגע כשלהבת אש. אך יתכן שאם נדלקו בשבת על ידי שעון אסור משום 'נולד'. ע"ש), וכן צידד אודות טלטול תנור חימום חשמלי שמעבירים אותו ממקום למקום.

ושמיכה חשמלית, שתפורים בה חוטי חשמל, והיא מחוברת לזרם החשמל ומחממת — כתב הגר"מ פינשטיין זצ"ל (אגרות משה או"ח ח"ג ג) להתיר להתכסות בה בשבת, [אלא שיש לכסות את כפתור ההדלקה וכן במקום השקע שבקיר, כדי שלא יבוא לכבות או להדליק] — כי הלא השמיכה מצד עצמה ודאי אינה כלי שמלאכתו לאיסור, שהרי ראוי להתכסות בה גם ללא חימום החשמל, ומצד היותה בסיס לחשמל הזורם בתוכה — הלא חוטי החשמל תפורים בה והם מהוים חלק מהכלי עצמו ואינם דבר הנפרד, ומצד החיבור לחוט החשמל שמוחץ לשמיכה מסתבר שכיון שהוא מחובר לכותל ואין שייך בו טלטול, אינו אוסר את המחובר לו. ואולי בכלל לדבר המחובר אין לו 'בסיס', שהרי אין למחובר צורך בבסיס.

ומלבד זאת, הלא השמיכה עם החלק שנדלק בחשמל מהוים 'כלי', והכלי מותר בטלטול לצורך גופו, ודוקא נר הדולק אסור לצורך גופו או מקומו, לפי שהשלהבת אינה כלי והיא מוקצית לגמרי, לכך גם הבסיס שלה נאסר לגמרי, אבל כאן שגם הדבר המדליק והנדלק נחשב 'כלי', ממילא גם הבסיס שלו ודאי יהא מותר.

— מבואר בגמרא שגם הנר דינו כבסיס לדבר האסור, לשלהבת, הגם שאינו נוגע בה אלא הפתילה לבדה. ומכאן נראה שגם בסיס לבסיס נידון כ'בסיס לדבר האסור'. כגון שלחן שעליו נתון טס ועליו נרות שבת, אם לא הניח חלות וכדו' על השלחן בכניסת שבת, הרי השלחן בסיס לדבר האסור, ואסור לטלטלו. [אך לאכול עליו מותר, שהרי אין לחוש שמא יטלטלוהו, שאין הדרך לטלטל שלחן בשעה שאוכלים עליו. שם. ואעפ"י שהמפה קרובה לזו בשעת האכילה — אין לחוש לכך, כי יש סוברים שהמפה אינה נחשבת 'בסיס' לנרות. עפ"י שו"ת שבט הקהתי ח"ה נד].

ואמנם היה מקום לחלק, כי השלהבת אי אפשר לה ללא פתילה שמן ונר, לכך כל אלו מהוים בסיס לה, אבל כאן הלא השלחן אינו הכרחי לנרות.

אלא שיש להוכיח מדברי רש"י להלן (נא ד"ה הרי זה), שנקט שמוקצה הנתון על כיסוי הקדרה, הקדרה אסורה משום 'בסיס לדבר האסור', הגם שהמוקצה נתון על הכיסוי והכיסוי על הקדרה. וכיוצא בזה כתב בסידור דרך החיים, שהמפה שעל השלחן עם השלחן אסורים מדין 'בסיס'. (עפ"י אגרות משה או"ח ח"ג נא).

היה מקום לחלק בין כיסוי של קדרה, שהוא נידון לענין זה כחלק ממנה, שהרי הוא נצרך לה והכל כלי אחד, ובין שלחן וטס שהם שני כלים נפרדים. ולענין מפה ושלחן שכתב בדרך החיים — כתב באג"מ שם גם כן שהיה מקום לחלק לפי

שהמפה נועדה לקישוט השלחן והיא נחשבת עמו כדבר אחד, אך נקט שאין מסתבר לחלק בכך אלא בכל אופן גם שני דברים נפרדים נידונים שניהם כבסיס.

מדבריו נראה שהשלחן נאסר משום שנחשב בסיס לנרות ולא משום בסיס לטט האסור משום 'בסיס' — ונפקא מינה, אם מניח על השלחן דבר התר שהוא חשוב יותר מן הטט אבל אינו חשוב מן הנרות, יהא אסור לטלטלו. מאידך, אם מניח עליו דבר המותר החשוב מן הנרות ואינו חשוב מהטט — יתכן ויהא מותר לטלטלו, כי אולי אין בסיס לבסיס. ולפי זה יש לעיין מהראיה שהביא מדברי רש"י להלן; כי שם בגמרא מדובר גם באופן שמסביב לקדרה ישנם דברים המטמינים שהם מותרים, ורק על הכיסוי מונח דבר מוקצה, ואם כן עדיין קשה מדוע לא יאחו הקדרה בדפנות ויגביהנה עד שיפול הכיסוי, הלא היא בסיס גם לדבר המותר, (שהרי אין צריך שהדבר המותר יהא דוקא על גביו, אלא הוא הדין בצדו) — אלא משמע שהקדרה נחשבת 'בסיס' למכסה הקדרה, שהוא אסור מטעם 'בסיס' (שהרי עליו אין דבר התר אלא דבר האסור בלבד), והמכסה חשוב לו יותר מהדברים שמסביב לקדרה.

ויש מקום לדחות, כי כשמגביה הקדרה כדי להפיל כיסויה, הריהי מתנתקת מהדבר המותר ועתה היא בסיס לדבר האסור בלבד. ואמנם דעת הפרי-מגדים (בא"א רעט) שאם הדבר המותר אינו מונח בשעת הטלטול — אסור לטלטל הבסיס, אך בשו"ע הגר"ז (רעז,ו) ועוד פוסקים סוברים שמותר באופן זה, כי בבין השמשות היה הדבר המותר מונח שם. (ואף להפמ"ג, כאן קל יותר, שהרי כשמחזיל לטלטל, יש שם גם דבר המותר). וצריך בירור בכל זה. וע"ע באג"מ ח"ד עג.

— משמע שלולא סברת 'בסיס לדבר האסור', היו הנר השמן והפתילה מיטלטלים, שאינם מוקצים מחמת עצמם לרבי שמעון אלא בגלל השלהבת שהיא מוקצית מחמת עצמה — הסבר החילוק ביניהם, ע' בחזון איש (מא,טז). וראה באריכות בכל הענין בספר מנחת שלמה (יד,א).

ויש אומרים ש'שמן' שנקטו כאן לאו דוקא, [ואפשר שאין 'בסיס' באכלין כלל. ע' במובא לעיל מד], כי הוא מוקצה מחמת עצמו, שהרי אדם מקצהו בין השמשות ושוא ייכלה השמן לגמרי, כמו השלהבת, ואינו דומה לנר ופתילה שהם עומדים להישאר לאחר שכבה הנר (ודינם כ'גמרו בידי אדם'). ע' בספר 'בית ישי' יד (ועע"ש טז,ד).

'אמר רבא: שתי תשובות בדבר; חדא, גרף של ריעי מאיס והאי לא מאיס. ועוד, גרף של ריעי מיגלי והאי מיכסי' — משמע מכאן שגם אם הדבר מגולה, אם אינו מאוס, אינו נידון כגרף של ריעי (לרבא, שהלכה כמותו כנגד אביי). ומכאן יש לשמוע שגם דבר שגורם לאדם אי-נעימות, כגון קליפות מעטות המונחות על השלחן ואינם מסריחים, ואורחים מוזמנים לבית, ובהשארת הקליפות נגרמת אי נעימות לבעלי הבית — אין זה 'גרף של ריעי'. (שבט הקהתי ח"ד קד וח"ה נד, ודלא כדעת חכם אחד, ע"ש).

ואם הקליפות אינן ראויות למאכל בהמה — יסלקן כלאחר יד, כגון שדוחפן בגב ידו, ואם מוציאן מפני שהוא צריך למקומן — יכול להוציאן על ידי סכין או מטלית. ואם הן ראויות למאכל בהמה — מותר לטלטלן בכל אופן — כן כתב בשו"ת אור לציון ח"ב כו,ז.

וב'שמירת שבת כהלכתה' (כ,כו-כו) נקט שאפילו אם ראויות הקליפות למאכל בהמה, אם אין בהמה מצויה באותו מקום — הרי הן מוקצות. וע"ע ממה שכתב במקום אחר (בפרק יב הערה צא) מהגרשו"א, שגם בעיר שאין בהמות מצויות — אינן מוקצה, הואיל ושם מאכל בהמה עליהן).

(ע"ב) 'אם היה רפוי מותר' — מדברי הרמ"א (שיג,ו) מבואר שההתר של רפוי אמור רק בדבר שדרכו להיות רפוי, כלומר שאין מקפידים עליו אם אינו מהודק (ע' באור הלכה שם). ודעת החזון-איש (ג,ג) להקל כשאר הפוסקים, שאפילו אם דרכו להדק ולתקעו, מותר להחזירו רפוי. ובאופן שאי אפשר לבוא לידי תקיעה — גם ההידוק מותר.

[בשו"ת שבט הלוי (ח"ו לב) נקט כדברי הרמ"א, וכתב להוכיח כן משאר פוסקים, שלא להתיר אלא בשדרכו ברפוי. ואף על פי כן כתב שם להתיר להגביה או להנמיך סטנדר העשוי לכך, על ידי חיזוק הברגים, שמלבד מה שאין שייכת כאן תקיעה ממש, גם אינו מכניס חלק אל תוך חלק אחר, כבמיטה של פרקים. ועוד, לפי ששני חלקי הסטנדר לעולם הם ביחד למעלה או למטה כפי הצורך, והרי הכלי עשוי בשלמות גם ללא הידוק. ואינו בכלל כלים של פרקים המבוארים בגמרא. ויש פוסקים המחמירים בדבר.]

[וכן התיר מדינא להכין 'סודה סטרים' [אך לא 'סיפולוקס'. ובשו"ת אור לציון התיר להשתמש במכשיר זה] בשבת, הגם שנעשה על ידי הברגת הבקבוק בהידוק למכשיר; וזה על פי דעת הסוברים שהברגה מהודקת ללא תקיעה אין בה איסור דאורייתא, ואם כן באופן שהדבר עשוי לפתוח ולנעול תמיד, יש להקל אף מדרבנן].

וכיוצא בדבר כתב בספר 'שמירת שבת כהלכתה' (כח,מו) שמותר להרכיב או לפרק 'הליכון' (= כסא לתינוק העשוי משני חלקים; החלק העליון ניתן לפירוק, והחלק התחתון מיועד להרגיל את התינוק ללכת) — הואיל והוא מיועד לכך, להבריג ולפרק לפי צורך התינוק. ובשו"ת אור לציון (ח"ב כו,א-ב) מבור שגם דבר שרגילים לשנות את מצבו, אסור לתקוע את התמוכות או הברגים בחזקה, אלא ישאירנו רפוי במקצת].

פרק רביעי — 'במה טומנין'

'איבעיא להו גפת של זיתים תנן אבל דשומשמין שפיר דמי או דילמא דשומשמין תנן וכל שכן דזיתים' — אין זה ספק מציאותי, האם השומשמין מוסיפים הבל אם לאו, אלא שמסופק כמה שיעור תוספת הבל לאיסור הטמנה, שמה מתוך שהשומשמין הבלם מועט לא גזרו בהם. (שפת אמת. וע' חדש האביב כאן. ולהלן (מט.) נסתפקו בעשבים לחים מחמת דבר אחר אם אסור, ופרש ב'חדש האביב' שם שהספק הוא האם בהבל מועט כזה גזרו).

דף מח

'חזיוה להו עבדא דאנח כוזא דמיא אפומא דקומקומא — נזחיה רבה. אמר ליה רבי זירא: מאי שנא ממיחם על גבי מיחם? אמר ליה: התם אוקומי קא מוקים, הכא אולודי קא מוליד' — יש מן הראשונים שמפרשים הנידון כאן בהנחת צונן על גבי מיחם כדי להפשירו, באופן שאילו היה משאיר אותו זמן רב, היה מגיע לחום שהיד סולדת בו. ורבא אסר זאת. [ואולם יש מן הראשונים שהתירו להפשיר באופן זה, כשמשיגיה שלא להשהותו עד שיתחמם. ע' במובא לעיל מ:]. אבל אם מניח במקום שאינו יכול להתחמם כל כך — מותר. (וראה בבאור מחלוקת רבה ור' זירא לפי הסבר זה, בשו"ת אבני נזר או"ח קצג).

ואולם יש חולקים על פירוש זה, שלפיו אין קשר למעשה זה עם ענין הטמנה שאנו עוסקים בו, והיה לתלמוד להביא זאת בפרק 'כירה' —

דף מז

סו. א. מה דין טלטול בסיס לדבר האסור ולמותר; טלטול מחתה באפרה, וכן כלי שנותנים בו אש; כלכלה ואבן בתוכה.

ב. האם בגדי עניים מותרים בטלטול לעשירים?

ג. האם מותר להרכיב מטה של טרסיים ושאר כלים העשויים פרקים פרקים?

ד. האם מותר להניח בערב שבת כלי עם מים תחת הנר כדי לקבל ניצוצות?

א. דבר שהוא בסיס (= מושב) לדבר האסור ולדבר המותר, אם הדבר המותר חשוב — מותר לטלטלו.

ולכן מותר לטלטל כלכלה מלאה פירות שהאבן בתוכה, וכן מחתה עם אפר, כאשר יש בה גם קרטים (= גרגרים) של לבונה שלא נשרפו. ודוקא במקום שאותם קרטים נחשבים, אבל בכגון בית רבי — אסור. [ואביי רצה להתיר טלטול מחתה באפרה כדין 'גרף של רעי', אך רבא דחה, שזו אינה מאוסה כגרף, ועוד שהיא מכוסה והגרף מגולה]. ואולם אפר שבמחתה [או בכלי שנותנים בו אש, 'כנונא'] המיועד מראש לשימוש, כגון לכיסוי לכלוך — מותר לטלטלו, גם אם יש בכלי שברי עצים (שהם מוקצים), כיון שהאפר המיוחד לשימוש הוא דבר המותר, נמצא הכלי בסיס לאסור ולמותר. וכן הדין בנר שמן שיש בו שברי פתילה, ואולם במקום ששברי פתילה נחשבים יותר מן השמן כגון בגליל (שלא היה הפשתן מצוי רש"י. או שהיה להם שמן רב. תוס') — הרי הדבר האסור נחשב יותר באותו מקום, הלכך אסור לטלטל הכלי עמהם, ואפילו לרבי שמעון.

א. חשיבות הדבר אינה נקבעת לפי השווי הכספי דוקא אלא לפי ערכו האמתי או נחיצותו,

כגון סידור המונח עם סכום כסף גדול על בסיס אחד — מותר בטלטול; משקפים הנחוצות לאדם, או חלה שהיא נצרכת לו לשבת, נחשבים יותר מדבר שדמיו מרובים ואין בו שימוש חיוני כעת (עפ"י אגרות משה או"ח ח"ה כב; שבט הלוי ח"ה נב).

ב. הרמב"ן מפרש שאפר שבמחתה לעולם בטל לכלי, וכן שברי עצים לכנונא, ולכך גם אם

לא ייחודם לשימוש, או כשהאפר נוצר בשבת, מותר לטלטל המחתה עם האפר (לרבי שמעון) לצורך מקומה, או לצורך גופה — באופן שאינו יכול לנער האפר מן המחתה.

ב. מבואר בגמרא שבגדי עניים (מטלית בת שלש על שלש אצבעות, או בגדים שחוטם עבה. רש"י) הרי הם מוקצים אצל עשירים.

פירוש, אם הבעלים של אותו בגד הוא עשיר, הרי הוקצה הבגד מדעתו ואסור לכל, גם לעניים. ואין חילוק בין עניים שבביתו לעניים שבחוץ (כן הכריע המשנ"ב, כט"ז מג"א ותו"ש דלא כב"ח וש"ג).

ואם הבעלים הוא עני, מותר אף לעשירים, והט"ז הסיק שאינו מותר לעשיר אלא אם הוא דר בבית העני, שאז הוא נגרר אחריו, אבל עשיר דעלמא — אסור. (הובא במשנ"ב שח ס"ק קע). והחזון-איש (מג"כ) חולק וסובר שהוא מותר גם לעשיר דעלמא.

ג. רבי אבא ורב הונא בר חייא התירו להחזיר מטה של טרסיים בשבת (= מטה של בעלי מסחר נוודים, העשויה פרקים פרקים). ואולם רב יהודה אמר שרב ושמואל אמרו שניהם שהמחזיר מטה של טרסיים חייב חטאת, (משום 'מכה בפטיש'. רש"י. או משום 'בונה'. עתוס'). ושנוי הדבר במחלוקת תנאים; לתנא קמא אסור [אבל פטור] ולרשב"ג מותר אם היה רפוי. וכן סבר רבא (ר' חמא — כגרסת הר"ף).

פרשו התוס' ועוד: אם מחבר בחזק (ותוקע) — חייבו רב ושמואל חטאת, ולכך ברפוי מסתבר שאסור מדרבנן, כתנא קמא. ואולם לרשב"ג שהתיר ברפוי לכתחילה, משמע שכשאינו רפוי פטור אבל אסור. וכן סוברים ר' אבא ורב הונא ב"ח. [ואולי גם לר' אבא ורהב"ח אם תוקע חייב חטאת, כרב ושמואל, אלא שכשאינו תוקע התירו לכתחילה. ע' רמב"ן וריטב"א]. ולדעת בית שמאי (ביצה כב.) יש בנין בכלים ואפילו אם אינו תוקע חייב (ראשונים).

והוא הדין המחזיר קנה מנורה בשבת — חייב חטאת [ולרשב"ג פטור], אבל קנה של סיידים (שמאריכים ומקצרים אותו תדיר לפי הצורך, ואין כאן גמרו של כלי. עפ"י רש"י) — לא יחזיר ואם החזיר פטור. רבי סימאי אומר: קרן עגולה (שהרכבתה מעשה אומן) — חייב. קרן פשוטה (מעשה הדייט) — פטור אבל אסור.

הלכה כרשב"ג שברפוי מותר, וכפי שנהגו בבית רבי חמא, וכר' אבא ורב הונא בריה דרב חייא. ר"ף ועוד. ויש פוסקים: דוקא בדבר שדרכו ברפוי. נחלקו הפוסקים בהברגה מהודקת ללא תקיעה, האם אסורה מדרבנן או מדאורייתא. וכתבו כמה פוסקים אחרונים להקל בהברגה, בכלים שהם מיוחדים לכך תדיר, לשנות את מצבם על ידי ההברגה.

ד. נותנים כלי תחת הנר מערב שבת לקבל ניצוצות, אבל לא יתן לתוכו מים. ופרשו בגמרא שאסרו זאת הואיל והוא מקרב את כיבוי בכך שנותן בו מים, (וגזור ערב שבת אטו שבת, לפי שדומה לאנשים כדבר המותר ויבואו לעשותו בשבת, ואפשר לבוא בכך לידי חיוב גמור. עפ"י רש"י ותוס').

א. כתבו הראשונים שמותר ליתן מים בכלי זכוכית שהשמן נתון בו, לפי שאין כוונתו לקרב הכיבוי אלא להגביה השמן ואין שייך לגזור שמא יעשה בשבת. ונחלקו האחרונים בנתינת מים בקנה של נר שעוה (ע' משנ"ב; חזו"א לה, ט).

ב. יש אומרים שאין איסור אלא כשנותן מים לאחר שהנר דולק, אבל נתן מים מקודם — אין זה 'מכבה' כלל, שהרי בשעה שנותן מים אין את מה לכבות. [ואולם אם היה עושה כן בשבת, נותן מים ואח"כ מדליק — יש צד לחייבו משום מכבה. עפ"י אבני נזר או"ח רלה]. ויש סוברים שלא נחלקו ראשונים בדבר זה, וכשאסור אסור בכל אופן (ע' חזו"א לה, ט).

ג. בירושלמי העמידו משנתנו כרבי יוסי האוסר גרם כיבוי בשבת, אבל לחכמים מותר, דלא כתלמודנו.

פרק רביעי; דפים מז — מח

זו. א. במה אין טומנים את הקדרה בערב שבת?

ב. האם מותר להטמין קדרה מערב שבת בדבר שאינו מוסיף הבל, וליתנה על גבי דבר המעלה הבל?

א. אין טומנים את התבשיל בערב שבת בדבר המוסיף הבל (גזרה שמא יטמין ברמץ ויבוא לחתות. לעיל לד כפרש"י). ומגו חכמים דברים המוסיפים הבל:

גפת [נסתפקו בגמרא אם דוקא גפת של זיתים אסור או אף של שומשמין. (וכן הלכה. רבנו יונה, רשב"א ועוד. וע' ב"י רנז)], זבל, מלח, סיד, חול — לחים ויבשים; תבן, זגים, מוכים, עשבים — בזמן שהם